

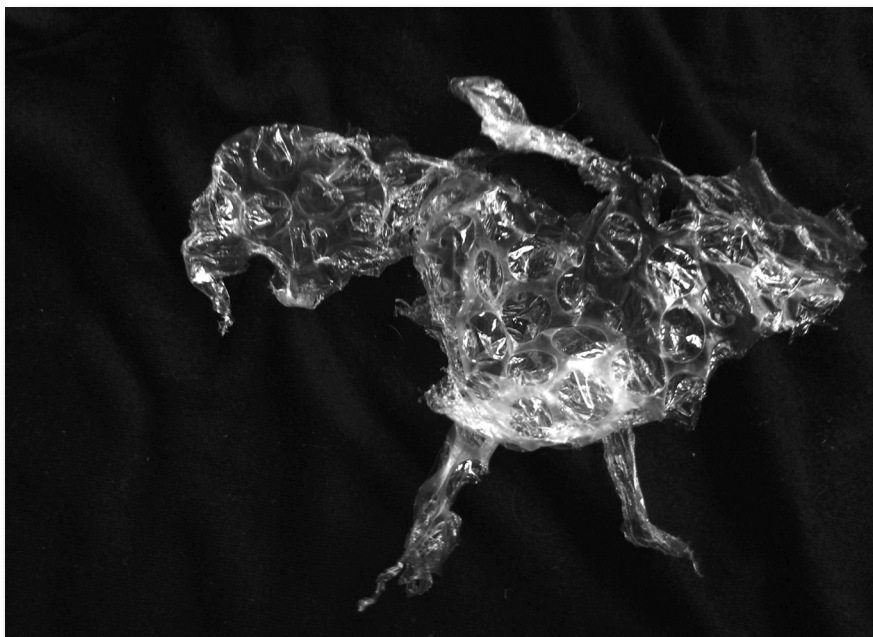
Porównanie i metoda. Metody studiów porównawczych

W najnowszych „Tekstualiach”, nr 3 (54), koncentrujemy się na zagadnieniu porównywania rozumianego nie tyle jako przedrefleksyjna, prewerbalna dyspozycja ludzka umożliwiająca elementarną orientację w otaczającym świecie, ile jako metodycznie stosowana operacja poznawcza, którą da się powtórzyć w celu potwierdzenia rezultatów badawczych osiągniętych dzięki jej zastosowaniu. Przeważająca część artykułów zamieszczonych w tym numerze „Tekstualiów” jest zorientowana historycznie. Dzięki ich lekturze można zaobserwować, jak wraz z upływem czasu metoda porównawcza – pierwotnie stosowana w anatomii i badaniach filologicznych – zaczynała obejmować swoim zasięgiem kolejne obszary poznawcze, takie jak językoznawstwo, socjologia, antropologia, etnografia, filozofia czy przekładoznawstwo. Co więcej, prezentowane w tym wydaniu teksty zostały tak dobrane, by ich lektura pozwalała zdać sobie sprawę, w jaki sposób metoda porównawcza była dookreślana dawniej, a jak jest definiowana dzisiaj. Zachęcają też do rozważań na temat tego, które z dawniejszych ujęć ze względu na doniosłość epistemologiczną zasługują na długie trwanie, a które z nich właśnie tym trwaniem stawiają pod znakiem zapytania uproszczone opisy dziejów badań komparatystycznych, wspierające się na założeniu, że to, co powstało później, z definicji zawsze i bez wyjątku musi cechować się większymi walorami poznawczymi niż to, co powstało wcześniej.

Z konfrontacji prezentowanych w tym wydaniu artykułów rodzą się liczne pytania, między innymi o to, czy w odniesieniu do szeroko rozumianych studiów komparatystycznych można jeszcze mówić o istnieniu jednej metody porównawczej, skoro jej przedmioty badań usytuowane w obrębie wspomnianych wyżej dyscyplin różną się zasadniczo, czy też raczej należałoby używać tego terminu w liczbie mnogiej i pisać o metodach studiów porównawczych albo przynajmniej podkreślać transdyscyplinarność metody komparatystycznej i wyraźnie zaznaczać, kiedy jej zastosowanie ma charakter interdyscyplinarny, a kiedy – nie. Nie sposób też pominąć pytania, czy z biegiem lat główne funkcje metody porównawczej, takie jak odkrywanie wspólnej genealogii podobnych do siebie zjawisk, wykrywanie ich modeli lub opisanie wspomnianego podobieństwa jako wyniku reakcji na analogiczne warunki historyczne, uległy jeśli nie radykalnemu przewartościowaniu, to przynajmniej łatwo dostrzegalnym zmianom.

W gronie autorów wydania znaleźli się prof. Devin Griffiths z Uniwersytetu Południowej Kalifornii, prof. dr hab. Ewa Kraskowska z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, dr hab. Olaf Kryowski, prof. Uniwersytetu Warszawskiego, Magdalena Filipczuk z Akademii Ignatianum. Prezentujemy także zapis wykładu wygłoszonego 5 października 1870 roku przez Aleksandra Nikołajewicza Wiesiełowskiego *O metodzie i zadaniach historii literatury jako nauki* w tłumaczeniu na język polski autorstwa Hałyny DUBYK, który stanowi klasyczną pracę podejmującą refleksję nad zagadnieniem naukowego wartościowania porównań.

Zapraszamy również do lektury tekstów literackich: poezji Piotra Matywieckiego, Sławomira Łoniska, Małgorzaty Purzyńskiej, Bartłomieja Siwca, Leśława Nowary, Lesylw Leszka Szarugi, prozy Marka Ławrynowicza, Oli Fudalej i Magdaleny Róży Skoczewskiej oraz wierszy Gintarasa Bleizgysa w tłumaczeniu Zuzanny Mrozikowej.

Fot. Anna Matysiak